

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-462

8.5.2025

If Skadeforsikring NUF

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Fotballkamp – ball i hodet – arbeidsulykke – yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Forsikrede, profesjonell fotballspiller, fikk ballen i hodet under kamp. Foretaket avsto krav med henvisning til at skadehendelsen ikke var å anse som en arbeidsulykke. Fotballekspert viste til at skadehendelsen var unik fordi forsikrede ikke forventet å få ballen i hodet, og derfor ikke rakk å stramme muskulaturen, eller ta seg for i fallet. Tidligere fotballtrener viste til at det var uvanlig at man klarerte ballen rett opp i ansiktet til motstanderen, slik som i dette tilfelle. Saken reiste spørsmål om forsikrede var utsatt for en arbeidsulykke. Nemnda påpekte at vurderingstemaet ikke var hvorvidt skaden i seg selv skjedde plutselig og uventet, eller innebar en usedvanlig påkjenning eller belastning, men om hendelsen som forårsaket skaden oppfyller et av alternativene. Spørsmålet var følgelig om det forelå et avvik fra spillets ordinære gang. I den vurderingen påpekte nemnda at skuddet i hodet og det påfølgende fallet måtte ses i sammenheng. Nemnda la til grunn at aktuelle klareringssituasjon var en vanlig del av spillet. Selv om motspiller ikke mente å treffe forsikrede og forsikrede var uforberedt og falt, fant nemnda at hendelsen ikke skilte seg fra det som må anses som normalt i spillets gang. Nemnda ga foretaket medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede ble skadet på fotballbanen under spill på høyt nivå. I klagen er foranledningen oppsummert:

(Forsikrede) er angrepsspiller og befant seg på motstanderens banehalvdel nær sekstenmeterslinjen. (Forsikrede) mistet ballen til motstanderlaget og forsøkte først å gjenvinne ballen, før (forsikrede) innså at (forsikrede) ikke ville rekke dette og tok ned tempoet til roligere jogg. I samme øyeblikk klarerte (motstanderlagets) forsvarsspiller den trillende ballen på første berøring.

Foretaket avsto kravet 28.8.23, under henvisning til at det ikke forelå en arbeidsulykke.

Forsikrede fremla video av hendelsen for to personer med høy fotballfaglig kompetanse. Den ene skrev 3.4.24:

(...) det [er] veldig lett ved første øyekast å tenke at dette er en veldig normal situasjon som skjer ofte på en fotballbane. En spiller presser en motstander som skal klarere, som så sleiver den ballen opp i kroppen på presspilleren. Men det er flere veldig viktige faktorer etter mitt syn som gjør situasjonen unik (...)

Selve situasjonen skjer på overtid i 2.dre omgang av en kamp (forsikrede) og (forsikredes fotballag) leder (...) mot (motstanderlag). Kampen er avgjort for lengst og så godt som over. Det sier veldig mye om fokuset og konsentrasjonen man kan forvente av de involverte i situasjonen. For meg er det veldig tydelig at i denne situasjonen etter at (forsikrede) mister ballen fortsetter (forsikrede) en lite øyeblikk med å presse (motstanderlagets spiller), før (forsikrede) innser at (forsikrede) sannsynligvis ikke vil nå ballen og at kampbildet ikke trenger det at (forsikrede) fullfører maks for å stresse (motstanderlagets spiller) heller. De leder jo tross alt (...). Man ser et ørlite øyeblikk før klareringen kommer at (forsikrede) har skrudd av helt og er i ferd med å snu seg for å jobbe hjem. Dermed er (forsikrede) ikke forberedt og kan la kroppen reagere når (forsikrede) blir truffet. Derfor blir denne situasjonen sjelden. Heldigvis. Ser vi på fallet til (forsikrede) bekrefter det bare at (forsikrede) er totalt uoppmerksom og nærmest bare blir slått i bakken. (Forsikrede)

rekker heller ikke å ta seg for.

Når det gjelder fotball og baller som treffer hodet er det en kjent sak om man strammer nakke, hals og muskler i ansiktet kan man nærmest bli skutt på og stå imot, men om en ball som ikke er så hard treffer uventet er konsekvensen en helt annen. Lignende situasjoner som det jeg ser skjer med (forsikrede) i denne situasjonen har jeg faktisk sett oftest nesten skje på trening mellom øvelser når spillere som ikke tenker seg for skyter mot et mål og det står uoppmerksomme personer i veien som kan bli truffet.

Den andre skrev 5.4.24:

(...) (forsikrede) innser raskt etter taklingen/pasningen at (forsikrede) ikke kommer til å nå igjen ballen, og selv om (forsikrede) fortsetter i retningen av ball/motstander setter hun ikke motspiller under nevneverdig press. Dette er lett å se da (forsikrede) er langt unna å ha maksimalt fart mot motstander.

Deretter ser man av (video) at motstanderlagets spiller relativt upresset skyter ballen alt (forsikrede) kan rett i ansiktet til (forsikrede). Dette opplever jeg både i mine år som spiller og trener i bredde- og toppfotball at er noe som veldig sjeldent forekommer på denne måten. Det er ikke en vanlig hendelse i en fotballkamp at en motstander sparker ballen rett i ansiktet ditt fra kort avstand. Sannsynligvis var dette utilsiktet, men som man ser er (forsikrede) helt uforberedt. (Forsikrede) ser ut til å miste bevisstheten med en gang da (forsikrede) faller på en måte man utrolig sjeldent ser på en fotballbane; rett på ryggen med armene ned langs siden.

Det er fremlagt en del journaler, røntgenbilder, mv. Forsikrede har opplyst at hun er påført en hode/nakkeskade.

Forsikrede har i det vesentlige anført at det er tale om en arbeidsulykke etter det avdempede ulykkesbegrepet. Dette da det ikke kan være tvilsomt at påkjenningen forsikrede ble utsatt for utgjorde et avvik fra den ordinære arbeidsutøvelsen, som hadde et betydelig skadepotensial. Å bli truffet i hodet av en ball, er ikke i seg selv en usedvanlig påkjennning for en profesjonell fotballspiller. Det må imidlertid gjøres en konkret vurdering av hendelsen.

Som angrepsspiller er én av arbeidsoppgavene å forsøke å vinne ballen høyt i banen, herunder blokkere klareringsforsøk fra motstanderlagets forsvarsspillere. I den aktuelle situasjonen gikk forsikrede imidlertid ikke inn for å blokkere klareringen. Forsikrede var dermed ikke i en av sine vanlige arbeidsoppgaver på fotballbanen. Forsikrede forsøkte ikke å oppsøke klareringen for å blokkere denne, og hadde av den grunn ingen kontroll ved situasjonen som oppstod. Forsikrede hadde av samme grunn ikke aktivert muskulaturen eller stivet av nakken på en måte som ville være naturlig dersom forsikrede hadde oppsøkt situasjonen med et mål om å hindre klareringen. Forsikrede ble truffet på omtrent to meters kloss hold, og det tok under et halvt sekund fra spilleren på motstanderlaget traff ballen til ballen traff hodet. Kraften i klareringen og hastigheten i ballbanen var stor. Forsikrede fikk først en smell i hodet og deretter det som fremstår som en nakkesleng i fallet. Armene hang ned langs siden i fallet, slik at forsikrede i svært begrenset grad fikk dempet fallet ved å ta seg for. At det er tale om to skademekanismer, er ikke hensyntatt ved foretakets behandling av saken. Slike fall er ikke vanlige på fotballbanen, og må sies å være en hendelse utenfor spilllets ordinære gang, som har et betydelig skadepotensial.

Den manglende kontrollen ved situasjonen, hastigheten, kraften, fallet, skadepotensialet og skadens art tilsier at hendelsen utgjør et avvik fra spilllets ordinære gang og må betegnes som en arbeidsulykke, jf. ekspertuttalelsene og momentene oppstilt i Rt-2006-1642. I dommen fremgår også at det for slike særlige, risikoutsatte yrkesgrupper, ikke er grunnlag for å oppstille krav om betydelig avvik fra det ordinære, jf. også bl.a. TRR-2019-2440 og TRR-2003-1737. Verken NAV eller foretakets saksbehandlere har fotballfaglig tyngde bak sine vurderinger. Trygderettens kjennelse er svakt begrunnet. Se særlig uttalelsene om at "[t]ilsvarende fall skjer ved mange deler av spillet, for eksempel etter alminnelige hodedueller". Uttalelsene som ble fremlagt fra fotballeksperterne i saken er verken kommentert eller hensyntatt.

Sakene vist til av foretaket gjelder sammenstøt, og er derfor ikke sammenlignbare med den foreliggende.

Foretaket har i det vesentlige anført at det ikke foreligger en arbeidsulykke. Det er påregnelig, normalt, og ikke i strid med fotballregelverket, med klarering fra forsvarsspiller i form av et hardt skudd på første berøring, slik som den aktuelle situasjonen. Fra forsvarsspillerens perspektiv, vil målet normalt være at klareringen ikke skal treffe angrepsspilleren. At en klarering likevel treffer angrepsspilleren, som dermed lykkes med å blokkere klareringen, er likevel meget vanlig. En angrepsspillers blokkering av en forsvarsspillers klarering, vil følgelig som det klare utgangspunkt måtte anses som en del av "spillet ordinære gang". Selv om ballen treffer angrepsspilleren i hodet/ansiktet, må dette også betegnes som normalt i fotball. Foretaket er videre uenig med ekspertenes vurderinger. Å bli truffet i hodet av en ball, er ikke i seg selv en usedvanlig påkjønning for en profesjonell fotballspiller. At forsikrede var uheldig, og eventuelt uoppmerksom, innebærer ikke at hendelsen var usedvanlig.

Foretaket mener Høyesterett i Rt-2006-1642 ved uttrykket "markert", i avsnitt 45, angir grensen for hvor "vesentlig avviket fra det ordinære må være for at en arbeidsulykke [skal] foreligge", slik Høyesterett formulerer vurderingstemaet i avsnitt 36. Borgarting lagmannsrett har imidlertid, i RG-2008-1072, gitt uttrykk for en annen tolkning av Høyesteretts avgjørelse. Lagmannsretten uttaler i avgjørelsen at det i ballidrett ikke er et krav om "betydelig avvik fra det normale før en skade regnes som yrkesskade". Lagmannsretten vurderer i stedet hvorvidt hendelsen var "en sedvanlig del av fotballspillet" og konkluderer med at hendelsen "avviker (...) slik fra spillets normale gang" at den må godkjennes som arbeidsulykke. Avgjørelsen ble ikke anket. For foretaket fremstår det som uklart hva som eventuelt er forskjellen på et krav om et "markert" avvik, slik Høyesterett formulerer det, og et krav om et "slik" avvik at hendelsen må godkjennes som en arbeidsulykke, slik lagmannsretten formulerer det. Begge formuleringer gir imidlertid uttrykk for et krav om et kvalifisert avvik fra det ordinære fotballspillet. I TRR-2019-961 uttalte Trygderetten, under henvisning til RG-2008-1072, at det "i hvert fall må kreves noen særpregete omstendigheter ved taklingen eller duellen som førte til skaden – utover at det isolert sett foreligger en duell eller takling – for at vilkårene for yrkesskade kan anses oppfylt"

Etter foretakets syn vil det innebære en utvidelse av arbeidsulykkebegrepet å anse hendelsesforløpet i denne saken som en arbeidsulykke, sml. avgjørelse 2015-400, 2014-482 og TRR-2011-259.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har vært utsatt for en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a.

I følge yfl. § 11 første ledd bokstav a, skal yrkesskadeforsikringen dekke skade og sykdom forårsaket av arbeidsulykke (yrkesskade). Det følger av forarbeidene til loven, at begrepet arbeidsulykke i yfl. § 11 første ledd bokstav a, skal forstås på samme måte som i folketrygdloven (ftrl.) § 13-3, jf. Ot.prp.nr. 44 (1988–1989) s. 89.

I ftrl. § 13-3 annet ledd defineres dels et markert ulykkesbegrep og dels et avdempet ulykkesbegrep. Det markerte ulykkesbegrepet forutsetter en plutselig eller uventet ytre hending, mens det avdempede ulykkesbegrepet gjelder «en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjønning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid». Det kreves likevel ikke en ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjønning", jf. Rt-2005-1757 avsnitt 51.

Vurderingstemaet er ikke om skaden i seg selv skjedde plutselig og uventet, eller innebærer en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid, men hvorvidt skaden ble forårsaket av en hendelse som oppfyller et av de to alternativene.

Kravstiller, altså forsikrede, har bevisbyrden for at vilkårene for erstatning er oppfylt. Det innebærer her at forsikrede må sannsynliggjøre at hen ble utsatt for en arbeidsulykke.

I Rt-2006-1642 (fotballspillerdommen) vurderte Høyesterett om en skade påført en profesjonell fotballspiller på fotballbanen var å anse som en yrkesskade. Det fremgår av avsnitt 38 at Høyesterett sluttet seg til Trygderettens oppsummering i TRR-2005-1326 av praksis om idrettsskader der det legges vekt på:

«hvilken risiko det er ved den skadeutløsende aktivitet, i hvilken grad aktiviteten inngår i den skadedes vanlige arbeidsoppgaver, hvilken kontroll vedkommende hadde med situasjonen, involvert hastighet og kraft, om vedkommende faller, og hva skadens art kan fortelle om hendelsesforløpet.»

Høyesterett la videre til grunn at det for grupper som er risikoutsatt ikke er grunn til å stille for store krav til det avvik fra det normale som den ytre hendelsen som fører til skade, må representere, jf. avsnitt 35 og 37. Det heter imidlertid i dommen at hva som må anses som plutselig og uventet, må bedømmes ut fra i hvilken sammenheng hendelsen finner sted. Det fremholdes at for en profesjonell fotballspiller vil den ordinære utførelsen av arbeidet, herunder sammenstøt med motspiller, selv om det fører til skade, normalt ikke kunne anses som en yrkesskade. Spørsmålet er hvor vesentlig avviket fra det ordinære må være for at det skal sies å være en arbeidsulykke. Høyesterett konkluderte med at en takling bakfra, som var ulovlig iht. reglementet, adskilte seg markant fra spillets ordinære gang, og at den hadde et betydelig skadepotensiale, avsnitt 45.

Høyesteretts uttalelser må etter nemndas syn tolkes som at det heller ikke for profesjonelle fotballspillere skal oppstilles et krav om betydelig avvik fra det ordinære. Det ordinære innebærer nettopp at de fleste hendelser på fotballbanen som leder til skade ikke oppfyller kravet om arbeidsulykke, og det er da liten grunn til å oppstille en relativt høy terskel (krav om et kvalifisert avvik) utover dette igjen.

Vurderingstemaet må følgelig være om det er sannsynliggjort et avvik fra spillets ordinære gang. I vurderingen skal det ifølge Høyesterett legges vekt på "hvilken risiko det er ved den skadeutløsende aktivitet, i hvilken grad aktiviteten inngår i den skadedes vanlige arbeidsoppgaver, hvilken kontroll vedkommende hadde med situasjonen, involvert hastighet og kraft, om vedkommende faller, og hva skadens art kan fortelle om hendelsesforløpet."

I aktuelle sak er det tale om en hodeskade/nakkeskade etter at forsikrede fikk ballen sparket med stor kraft rett i hodet fra omtrent to meter, med påfølgende fall bakover hvor forsikrede ikke fikk tatt seg ordentlig imot.

Slik saken er fremstilt, bemerkes det at en ren vurdering av hvor ordinært det er å få en ball i hodet på fotballbanen, ikke fremstår å være tilstrekkelig. Skuddet i hodet og det påfølgende fallet må etter nemndas syn sees i sammenheng, når man tar stilling til om det er et avvik fra spillets ordinære gang. Dette da fallet skjer umiddelbart etter skuddet, og nemnda forstår at begge hendelser (både isolert sett og sammen) kan innebære skadeevne for skade i hodet/nakken.

Det er fremlagt video av hendelsen. Foranledningen var at en motspiller skulle klarere ballen. Formålet med en slik klarering er å få ballen vekk fra feltet, og her langt unna forsikrede, som var angrepsspiller. Nemnda har merket seg at forsikrede på tidspunktet for hendelsen ikke lenger jaget ballen, og at forsikrede fremstår uforberedt når forsikrede får ballen i hodet. Det legges videre til grunn at det var mye kraft og kort avstand. Skuddet førte til at forsikrede umiddelbart

falt bakover, med påfølgende sleng på hodet. Det er i begge de fremlagte ekspertuttalelsene gitt uttrykk for at den konkrete og samlede skadesituasjonen (ballen i hodet og påfølgende fall) er noe som oppstår sjeldent på fotballbanen.

Etter nemndas syn fremstår den aktuelle klareringssituasjonen som en vanlig del av spillet, og noe som ofte skjer i fotballkamper. Klareringer er vanlig, og spillere må tidvis regne med å bli truffet, også når de er uforberedt. Selv om motspiller ikke siktet på/mente å treffe i nærheten av forsikrede, og forsikrede var uforberedt og falt, finner nemnda at hendelsen ikke skiller seg fra det som må anses normalt i spillets gang. Dette gjelder etter nemndas syn altså både klareringen og fallet.

De fremlagte ekspertuttalelsene endrer ikke nemndas syn. Det bemerkes at ekspertenes beskrivelser av faktum på enkelte punkter synes lite presist. Det sentrale for nemnda er at det ikke er noe ved hendelsen, slik den fremstår på videoen og slik den er forklart, som er utenfor det som er normalt i fotballspill. Konklusjonen blir etter dette at forsikrede ikke har vært utsatt for en arbeidsulykke.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).